

Na klancu:  
(simbolizem)

Z imenom slovenska moderna zaznamujemo slovensko književnost od leta 1899, ko sta izšli Cankarjeva pesniška zbirka Erotika in Župančičeva pesniška zbirka Čaša opojnosti, pa do leta 1918, ko se je končala prva svetovna vojna in je umrla osrednja postava moderne književnosti in največji mojster slovenske besede Ivan Cankar.

Cankar je poleg mnogih del napisal tudi socialni in družinski roman Na klancu, kjer se je naslanjal predvsem na simbolizem. \*\*\*

Kot najbolj zanimiv in hkrati vodilni motiv je tek za vozom, ki skozi zgodbo preraste v simbol hrepenenja po boljšem življenju. Prvo prikazovanje je realistično in nam pririše Franckino življenje kljub bolečini in solzami v očeh vztrajno tekanje za vaškim vozom, ki ga je pot vodila na Romarsko goro. Franckina želja da se udeleži romanja je bila premočna, da bi se prepustila obupu. Prisoten je tudi nesrečen padec z razprtimi rokami in z obrazom na cestni pesek. Kruh je ležal v pesku, molitvenik pa je držala v iztegnjeni roki. Ničvredni človek bi te vrstice prezrl, toda s tem dogodkom je pisatelj prikazal njeno še prihajajoče trpljenje. Njeno telo v podobi križa, izgubljeni kruh in molitvenik v močno stisnjeni pesti so simboli za težko življenje in prosjačenje za kruh. V teh trenutkih se zvesto zateka k molitvi in prosi Vsemogočnega za usmiljenje. Ta vera ji še daje upanje in moč življenja. Pisatelj pa, ko je njeno življenje popolnoma potratno, umetniško vsili vodilni motiv in skuša z njim opisati Franckino notranje doživljanje, njeno neizmerno hrepenenje po lepših, srečnejših dneh.

Drugi simbol je klanec, ki ni samo del Vrhnike, temveč je z njim umišljena širša družbena stvarnost. Življenja oziroma nasprotja med revnimi in bogatimi pa je orisal kar z opisom dveh nasprotnih si mest. Klanca, ki je bil 'hrib' revnih in mesta bogate buržoazije, Ljubljane. S Klancom nam je Cankar približal socialno stanje družin v njegovem času, kamor se je uvrščala tudi njegova družina.

Prispodobe za Klanec so duhovno uboštvo, revščina, pomanjkanje sreče, obsodba na propad.

Vrata k boljšemu življenju pa Cankarju pomeni Ljubljana. Tam živiš povsem drugačno življenje, življenje z lepšim razgledom v

prihodnost. Bogastvo, denar sta besedi za to šarmantnost, česar na klancu ne poznajo.

Marsikdo ni bil zadovoljen z življenjem Slovencev, toda le Cankar je znal načrtovati pravilno rešitev za lepšo prihodnost posameznika. Le izobrazba ti daje trdno pot v življenju. To je prikazal z lučjo v učiteljevi sobi, s tem pa je prikazal tudi učitelja v romanu kot edinega pozitivnega in polnega optimista. V njem se izraža razsvetljenje.

\*\*\*

Simboli so mu bile podobe za njegova najskrivnejša čustva in misli za njegova spoznanja, oziroma so bili izrazno sredstvo za vse česar drugače ne bi mogel povedati.